

Ләдзёны ВКП(б)
Сыктывдинса
райком да
райисполком

Став странаасса пролетарийяс, ётувтчой!

КОЛХОЗНИК

№ 104 (405)

Ноябрь

12

1938 во

Номерлён дон 8 ур

Октябрской революцијалён XXI годовишина

В. М. МОЛОТОВ юртлён доклад Московской Съветса торжественой заседањие вылын 1938 вога нојабр 6-өд лунö

Юртас! Во сајын мі гордоостон празднүйтим Велікоб Октябрской революцијалы 20 во тиром. Тајо 20 вонас лдесдесіс бур традиција: неуклонно а, «воиско», мұнны вогд мілан народнй овмөс развитиеын, народнй массајаслыс да социалистической строительства став мукод јукән асын благосостояније да күлтүра кыпдомын.

Октябрской революцијалён 21-өд во бур сыбын, мы], тајо славиј традицијад күтчесомон, сілд вочіс выл ыжыд шыг вого социалистической государства став пышкесса вынас бытган делбын да Советской Союзлыс международнй авторитеттеги юнмддан фелөн.

21 во саин капитализм цепиасыг жешшитчомон, мілан странаса рабочијас да крестана бостісни неограниченой позициина, медим ясбиды аслыныс свободно, обес-печенней. күлтүрун, шуда олём. Тајо мунд сешом кадколастын, кор капитализм странајасын, буржуазијалён капитализм, нацилік-фашистјаслён террористической дик-

татура да выл імпериалистической војна өзтөм бостбын пыр ыжыдожык размах, пыр ыжыдожык опасност.

Октябрской социалистической революцијалён 21 годовишина сорніт алас фелобасын, социализм странајасын алас выл победајасын сы јылыс, мы] не сымын мілан народлы, но і мукод странајаса на-родијасын, социалистической революција ем чік оти вернёй туј капитализм наратічомыс мездысомо, фашизм карытчомыс, выл кровавой імпериалистической војнајасыс мездысомо. Кот мед күшом ез вога юн фашизмлён наратічом, кот мед күшома ез вогв личкема рабочијасын да став ужа-лыс јөзес фашистской сапбогон, позд ескомын шуны, мы] і тані, фашизм странајасын, капитализм странајасын, ужалыс јөз паскыд массајас ибвесын пыр юнжыка кімо мөвпі свободао, мірд да шуда олдом мілан советской тујлён пра-вільност јылыс. (Аплодисментјас).

промышленност кыптом вогна, күжбны венавны став да бытсікас падмөгјас тајо туј вылын.

Мілан візму овмөс тајо ғонын паныдасіс төдса сөкыдувяжасын, Поволжьеын да сылы откымын матыса областјасын гожса засуха-көд жітбидын.

ті 9 міллиард шајт вылд содом. Содомыс абу ічті. І век-жо мі оғо вермд шуны, мы] сіјо міланы тырмышон содом.

Быдён төдд, мы] продовольствен-від продуктајас күза міланын бін тырмытомуыс абу, кызі сіјо волі-на некымын во саин. Тајо могоскод мі спрятчим да спротвоятчам пыр јонжыка успешніа.

Мод фелд мукод промышленній төварјас күза. Таві мілан ем-на абу ічті тырмытому. Мі упориба ужа-лам сы вылын, медым өдіжык (правитчыны і тајо важній могос көд).

Но інтересні тані сравнилны мілавлыс положеније капиталистической государствојасын фелобас положенијекід.

Ті кывлінній-нін, мы] 1929 во-сан 1937 вої промышленній про-дукција став капиталистической странајасын, отлаын бостомон, со-дес ставыс 3 процент выл, а тајо воны, содыс экономической кризис вогна промышленній төварјас ле-чан уровен СССР пределјас саин төдчымоня улынжык весіг 1929 воис. І век-ж буржуазні печать заграніцаын өз тајо төвар ас абу тоем јылыс. Абу сөкыд гогор-воны, мы] сіјо артмө. Ужалыс 1937-кі ескоб уждоныс содес, а

ез ус, сені неізбежніја кыптіс ес-кі спрос да волі ескоб төварјас тырмытому. Но сіјо сені абу. Сені содо ужтбомалысјаслон армія, сені буржуазия чінталд рабочијаслыс уждонс, сені чінтысіні дохода да

сіктса престі труженикјаслон да сы вогна төварјас тырмытому пы-ди капиталистической странајаса пережива-тбыны спрослыс тырмытому да төварјас сбыва-тбыныс кризис.

Мілан странаын імеітам мід пой-лес положеније. Рабочо-яслон за-работајас да креставалон дохода да білдірілес. Мі оғо вевжалој ле-чны промышленній төварјас содыс спрос борса. Тајо, дефт, міланы абу оправданіе. Мі долже-ніс велавны вевжалы тајо спрос борса, мі долженеб юна өді-жык развијатны міланыс промышленност, юна өдіжык сод-тавын паскыда потреблајтан тө-варјас ле-чом, долженеб развијат-ны не сымын гырыс да среднє, но і посні, а сіз-ж кустарній пред-приятиејас, кодјас содасын кола-на промышленній төварјаслыс лыд. Мі долженеб буржыка котыргын промышленній төварјас ле-чом ка-рын і сіктын. Секі рабочијас да служашшійас зарабо-кајаслон содом да колхозникіас дохода да содом оз кут кыпдом мілан ры-нокјас вылын тырмытому. Мі вер-мам да долженеб справитчыны та-ю могоскод матыса кадын.

Мілан странаын колхозјас, кол-хозній строј став сіјо выл техні-каён да выл организација ле-чом дінін сещом условијас візму ов-мөс кыпдом выл да колхознік яслыс олём бурмөдом выл, код-јас јылыс вогга крестанін ез вер-мы і мөвпавныс. Оз весшор мілан промышленностын да стројкајас вылын бін щокыда тыдовтчы ра-бо-чыјас тырмытому. Сіктин олём, вогчак-ләм серті, лојона обеспеченијыкін, уна пөв кул-турножыкін да привлекательножыкін.

Народнй овмөс кыптом, про-мышленност да колхозы да производство кыптом составла-тбыны да падуб СССР Союзса массајас лыс благосостоја-ніе содомлыс. Та јылыс вистало товарооборот лон содом.

1938 вога первоја 10 толысбын колом вога соответстви-шщой кадколаст серті мілан товарообо-рот содом 8,5 процент выл. Тајо составла-тбы товарооборотто пош-

(Возб візод 2-өд лістбокы)

В. М. Молотов юртлён доклад

мілліард шайт вылб. Содбын і колхознікјаслён doxodjас. Mi вермам radуjtчыны міjan странаын рабочойjasлён да крестьяналён благосостоjaкіje быдмомлы. Но татыс петö, мыj міjan могбн em: ужалис јөзлён тајё быдмыс doxodjаслы воча јөткышты кызі промышленноj, ciži i продовольственнöj тобварjas паксыда леzом.

Міжан пілкакосса разытые атассы замечательной петкодчом і політической юкёнын.

Октябрскoj революцијалöн 21 во
вöлі та куза торjöн показательноj. Тырмымöн тöдвылö ускöдны Со-
јузса Верховнöй Сöветö да респуб-
ликаjасса Верховнöй Сöветjасö
бörjäсöмjас jылыс. Коммунистjас-
лöн да беспартиjнöjяслöн блок
shedödic таjö бörjäсöмjас вылас
jаругыd победа, кодлöн великоj
тöдчанлуныс мiланлы ставлы гö-

—**Бағыттың міндеттесінде оның**
—**Соғыс күштіктерінде оның**
—**Соғыс күштіктерінде оның**

Республикаяссаса Верховнөй Сөветтесе бөржысбомјас, кодјас мүнісны Союзса Верховнөй Сөветтө бөржысбомјас борын вожын мысті, петкөдлісны, мыж мілан странаын політіческөй кыптом оз чін, а со-
дö.

Мі сорнітім сы јылыс, мыј Ок-
табрской револуцијалы 20 во кеж-
лә течіс социалізм стройтыс мі-
јан народлён топыд моралнбј да
політическобј өтувјалун. Мі аззам,
мыј көлбом во чојдан міјан народ-
лён моралнбј да політическобј
өтувјалун юніс да ло! великобј
вынбн. (Бурнбі апгодісментіас).

Тајбын віставеб, мың карса да сіктес ужалыс јәз пәвсын бытмбыны славибоя стахановецjasлбн да стахановкааслбн radjас, мың том- јөзыс да советскбй інтеллігенци- ялбн выл слобжасыс пыр одбжык бытмбыны култураса, техникаса, наукаса да іскусствоса замечатель- ной работнікјас. Коло міжанлы сб- мын велавны буржыка котыртын нальыс ужсб. буржыка поддержі-

вајты промышленностса, вітчим овмбосса, культурнобі строітельствоса, технікаса да наукаса став возын- муның работнікјасбс, быд ногбн отсавны налыс возмбостчом паскө- дөмлү.

Міян лунjas озырдс ужын, прі-
пода завоујтöмyn, рöfina dopjö-
мын героізмлбн замечательнöй прі-
мерјасбн. Сещом јöз, кызі Папа-
нін da папанікесјас, замечательнöй
лотчікјас—Коккінакі da Бр'андін-
скїj, кодјас шенчöдісны быдбöнс
асланыс отвагабн, сещом замечат-
ельнöй лотчіцајас, кызі Валентіна
Грізодубова, Поліна Осіпенко da
Маріна Раскова, сôветской Прі-
морье славиб доръясас, кодјаслбн
ñимјасыс лойны ставлы міянлы
medca матыса ñимјасбн—ставныс
најд лойны народнöй массајаслбн
лубімецјасбн. (Бурнöй аплоді-
сментіас)

А кымын сөлбөм өзтісны тајд јозыс асланыс прімерөн, рбіналы асланыс преданностөн, асланыс беззаветнөй героізмөн, мі төдмалам сәмүн сорбнжық, аскія лунса событіјеасын.

І замечательној стахановеціас—
соціалістическој уж ви́вса героя-
јас, і арктикаса да авіаціјаса слав-
ної герояјас і герояјас—родаина

доржысјас, і ачыс најо лыдлбн
быдмомыс, і најо прімерлбн зара-
зітельностыс ужалыс јбз паскыд
слойјас побывын—ставыс таід ві-
тало сы јылыс, мыј Собетскб Се-
юзса народјас олёны выл, збылыс
замечательној олдмён.

Гајо бломбо љесеңде Велкој
Октябрскбј социалістическбј ре-
волюција.
Народ прослављајтб аслас ге-
ројјаслыс пыр выл німјас, кодјас
асланыс ужбн, тбдомлунјасбы да
подвигби прослављајтбны міянлыс
рода.

І ставас таңы тұдалб јурну-
дың да вдохновлятыс вола міжан
велькій большевістской партіялди
да сій вождлён—Сталін јортлён.
(Бурной, дыр құжалак апгоди-
ментас).

орбітад. Војна заводітісны мір разніж помяласын күйім агрессівдің государство,—Германіялдын, Италиялдын да Японіялдын фашистской правдашшой круглас. Војна мундо зев ыжыд пространство вылын Гібралтарсан Шанхайд. Војна уғи-тіс-кін қыскыны аслас орбітад мілліард жыныс унжык насељеніе. Сійд мундо бөрja помас Англіјаса, Францијаса, США-са капп-талістіческой інтересјаслы паныздысы востна мыж күттө аслас целдон мір дә вліжаніе сферада агрессівдің странајаслы болза вылә јук-лом, і сіз шугана таю демократіческой государствојас шицтөт вес-тө.

Мәдән империалістіческій војна-
лың торжалана чертаңың ісіндегі сыны,
мың сілбіс нүддін да пактодың
агрессивің державајас, сілбі кадын
кор мұқтад державајас, „демокра-
тическій“ державајас, коджаслы
ланың збылыссө і вегкөдома вој-
насб, вѣчны від, мың војна налы-
зоз інмі, мыскайоны кіяссө, пе-
рітчоны бөрө, ошкөнды асының
міролубіјесө, відінды фашістской
агрессорјасб і... сдајтінды асы-
ның позицијајассб агрессорјаслы сек-
тік ескебдомбы, мың најо дастысб-
ны отпор кежлә.

„ВКП(б) історіяны“ сецо та-
щом положенієлес марксістској
обяснење. Фелёыс коті абу
„демократіческій“ государствоас-
са военній лібі економіческој
слабунын. Фелёыс чік мөдтор-
ын. Фелёыс сын, мыј „демокра-
тіческій“ государствоаслён абу
штувја фронт фашістској „держа-
вааслы“ паныд, Фелёыс сын,
мыј „демократіческій“ государ-
ствоас, фашістској государство-
аслыс „країностјассо“ ошкытбг
да сілбс юнмоддымс поломён
шта юнжыка полоны Јевропаын
рабочой двіженіјеыс да Азіяны
національно-освободітельной двіже-
ніјеыс, лыддомён, мыј фашізм ем
„бур протівојадије“ став тајю
„опасній двіженіјеаслы“ паныд.

Тај став јыбыс коло помнітны, медым кужны доңявны Съветскoj Союзлбн ортыса політика ылыс да бўрja кадга став международнoj событиејас јылыс.

Бостам Сөветткөй Приморьен,
Хасан ты раёнын событіејас. Өні
абу коланлұныс восстанавлівајты
сіjо событіејаслыс ғетаљассö.
Наjо волын жул помын да август
 заводітчігөn, і ставлён сіjо коліс
 аметын.

Фелбійслён пыщқбсыс тані со-
ныңын. Кыңі шусб, японской во-
енщіна луншбра-лунд көсіліс
шешіштны даңғеј Востокын сө-
ветскбј терріоріалыс кусоқ. Та-
сам ом случайласын мотівіасла япон-
скбј фашистјас ылб оз ветлыны.
Тыдалана фактјас ылб віզдітой,
жeждународнбј договорјас ылб
нірдітог, наid јбздлісны волі Ха-
зан ты раїонын сбветскбј террі-
оріялыс үкбн Манчжуо-Го тер-
ріоріяйн, мәдногбн-кб шуны, я-
понской терріоріядын, а сы борын
шeзісны фелбд не сбмын ассыныс
ашам фелбјасын „іспытаинбј“ фіп-

оматія, но і японскoj воjsкаja-
с. Гёгёрвого, съветскoj тerrи-
оріја сijö боостомыс налы eз удаjt-
ы i eз вермы удаjtчны. Најö
рбстö eз гёгёрвоны, кодкöд iме-
тöны фелöс. (Аплодiсментjас).
Ковмiс убеждаjтны налы доступ-
бї аргументjасбї. Японскoj фа-
лiстjаслы-кo требуjtчiс, медым
бедiтелнöja кутiс сорнiтны мi-
ан артиллериja да мijan авia-
ija, то најö сijöс шедdдiчны.
ур отпор, а пожалуj, i бур урок
олуциtомбн, японскoj воjsка веш-
сны асланыс тerrиторiја вылö,
съветскoj гранiца тырвиjö волi

Оні ңекымын күв тајб событіје-
лас смысл јылыс.

Міянны өні стöча тöдса, мыј Заоζернöй гðра (Чанкуфын) бос-тöм јылыс вопрос, і, сіркö, Хасан ты рајонын событијејас јылыс став вопросыс решајтсіс, вескыда кð, ез Токіоны, а мöд местаын—кön-кð Европаын, а ставсыс регыд-жык Берлінын. Японскð] војен-шщина тыдалö кöсіс поддержит-ны Германіяны ассыс фашистскð] другjассö да, буржыка мöвпышт-тöг, вескалі вугыр вылö күшомкð аслас посні агентјаслы. Господа японскð] да германскð] фашистјас-кð кöсісны відлыны, бті кð, міян ортсыса політикалыс чорыдлуи да, мöд-кð, Краснöй Арміялыс боje-вöj качестввојас, то тајö қыкнан вопрос куңаыс најб бостісны яс-нöй да вразумітельнöй вочакыв. (Бурнöй аплодісментіас).

Најо бура төдісны, мың міланың провозгласітіма прінціп: „Ны өті кіпидәс паста мы јөзлыс оғо көсіб-жој. Но і ассыным мы, ні өті вершок ассыным мы оғо сетөй қекодлы“. (Аплодісментјас). Но, Кітаїн յапонскобұй імперіалістіасының пыріс прівычкааб мәд народлыс праваяс грубоя нарушітім. Мәддап боксан, германскобұй фәшістіасының тајо не отчыл-нін удајтчыліс європаса народјас отношењијеын. Тыдало, тајо подув вылын „анті-коммунистіческобұй пактлөн“ японогерманскобұй участнікјас решітісін тајо імперіалістіческо-захватіческобұй практикасб вужідны і СССР вылоб. Зіллісны вужідны, но... просчитајтчисны. (Бурној аплодісментјас).

Советскoj Пріморjeын јапонскoj ускoдчом getic мiянлы повод демонстріруjты ңe сoмын јапонскoj имперiалistjаслы, но i став мiрыслы, мыj Советскoj Союз помoдзыс вернoй аслас шыoдчомjаслы, аслас ортсыса полiтикалы i мыj сыкoд опаснош шутiтны. (Бурнoй аплодисментjас).

Асланыс омбъ разведчікјас пыр японскбј да германскбј фашіст-
јасбс вблі, тыдалб, лібб поржал-
ма і мілан погранічнікјас да крас-
ноармејцјас боевбј качествоас
жылыс. Таын најо убедітчісны, чо-
рыд отпор бостомон. Оні само-
утешеніе вылб налы ындум оз-
кол, кызі паскбдны быдеікас не-
былыцаас Краснбј Армія да сб-
ветскбј авіація слаблун жылыс
быд сікас проходімецјас пыр, быде-
ікас Лындбергјас пыр. Но мед-
ескб, коди көсжб, Лындберг-код-
меда агентјаслы. Ми буржыкбн
лыддам есқыны фактјаслы. И весіг
мілан врагјаслы оғб сбветујтой
вундны сещом фактјас жылыс, кы-
зі красноармејцјаслбн героіскбј
делбјас Хасан дорын. Ми тдам,
мыж кызі японскбј, сірі і герман-
скбј фашістјаслбн ез вбв желан-
ніе популарізірујтны Краснбј Ар-
міядс, но асланыс желаніејас
вылб вірдтог најо воїдчісны сет-
чб, мыж красноармејскбј частјас
сбветскбј Пріморьеын демонстри-
рујтчісны ассыныс бур боевбј ка-
чествоас да сбветскбј патріотізм-
лыс.

СССР-лөн аслас мірнөj ортсыса
політікалы ңепреклонибөj верност
да сбетскобј گранцајас быдікіас
усласомјасыс помбзыс доржныи
даглун,—со ітогјасыс Хасан дор-
са событијејаслөн, коди імеітб
ыжыб международибј тәдианды.

Бұжам Европаын бөрja событі-
жеасо.

тельство асса бескбдлысјас окот

В. М. Молотов јортлён доклад

прыс петкодлбы Аңглиялыс, Германіялыс, Франциялыс да Италиялыс мјунхенскоб соглашение, кырі мір делольс ыжыд победа, а аныс—велікоб міртврещасьн. Збыл, юна-на оз ставбы сылы есқыны да, пожалуј, имейтбыны вылб сержозиб подувяс.

Збыл, кырі паскалины событіеjas Чехословакія гөгр? Ко-ди сій событіеjasас волі збыл победітельб да коді побежденойн? Візбіләй збыл фактіассоб і лоас гөгрвоана, мыж тані колб сорнітны, еща вылб, кык „победа“ ыллыс.

Первоја решайушщоб событіеbs чехословакія пропросын колб прізнајты „победа“, кодіс шеддома англіјаса да германіјаса правітельствоаслбы өтувja зелдышлбн абу кодкб вылын, а... Франция правітельство вылын. Кык правітельство—Аңглиялын правітельство да Германіялын правітельство—„победітісны“ Франциялыс правітельство Чехословакіяб поддержітом ыллыс договорыс Франциябн откажітчомб воїдчомбн. Тащом волі первоја „победа“ та-ж событіеjas муномын.

Тајб-нін предрешајтіс і Чехословакія ыллыс вопрос решітмбын борба етапс. Коліс ез сікыд дел, коліс 4 государствоса—Аңглијаса, Германіјаса, Францијаса да Италијаса правітельствоаслы сорнітчыны да „победітісны“ Чехословакіялыс правітельство. Европаса 4 юнжыка вына імперіалістіческоб государство торя сікыдлунтб збыл ыллыс „победітісны“ і ічбітік Чехословакіябс. Фашістскоб да Европаса сіз шусана „демократіческоб“ державааслбы Мјунхенны сорнітчомб состоітчіс, і Чехословакія вылын „победа“ волі шеддома тырвыж.

Став мукодыс муніс, кырі выжуз. Германскоб імперіалізм бості Чехословакіялыс унжык, мыжтбы сій ачыс верміс артавлыны. Озырмодчіс Польша, кырі германскоб фашізмбы Чехословакія торждлбом куза союзник. Горш пырыс куртчіс соліндб кусбк Венгрия. Тајб озло, мыж Европаса посні і гырыс хішінкіаслбы аппетітлас мөмбамб. Модарб, најб, сій аппетітласыс сомын бзіжісни нөшта юнжыка да возбудітісни чорыд тыш ке сомын Чехословакія, но і откымын мукод жевропе скоб странајасоб вылыс үклюм гөгр.

Советскоб Союз ез участвујт і ез вермы участвујты фашістскоб да сіз шусана „демократіческоб“ правітельствоасса імперіалістас сорнітчомын Чехословакія шілтест. Советскоб Союз ез участвујт і ез вермы участвујты германскоб фашізмлыс да сій союзникіаслбы аппетітлас мөмбамб вылд і Чехословакія торждлбомын. Но некодлбы ез вермы колны сомнекіе сыны, күшдом політикао күтчысі Советскоб Союз тајб вопросын. Французскоб правітельство-коб откажітчіс Чехословакіяб аслас договорыс сылбы решітілбі ыспитаніе кодо да отсаліс Аңглиялын германскоб фашізмкоб сорнітчомын кызб-мыжк демократіческоб Чехословакія шілтест, то Советскоб Союз доказітіс, мыж межнародноб договораса дінб сылбын отношеніе зік мід. Советскоб Союз петкодліс да демонстрирујтіс став мір воїн, мыж агрессіякоб тыш ыллыс заключітбм договорааслы сылбын верност ыпоколебім. (Аплодісментас).

Став вылас візбіләй, си лыдын і чехословакія вопросын советскоб позиціяоб кырі уклончівібіс да ыпопределеній петкодлбын медса жулыческоб зіллөміас вылб

візбіләй, си сій ез удајтчы і зевловкоб јөзлы. Французскоб жо да англіјскоб правітельствоас жертвујтісни ые сомын Чехословакіяб, но і асланыс интересесасон агрессоркоб сорнітчом ради.

Кыпдісны-о сій Аңглиялын да Франциялын правітельствоас германскоб да італянскоб фашізм сініасын асланыс прајас дінб ува-женіе? Оз-на тыдаб. Регідіжык мідарб, налбн международноб авторитеттес тобдымын цатовтчіс. Кырі төдса, борба каднас Венаны чехословакія терріторія үклюм нубдес-кін најб участіетб, а германскоб да італянскоб фашізмлбы простиж сорнітчом пыр. Но оті торжас: Советскоб Союз ез сет ас-сб повзбіләй угроzaасын фашістскоб странајас боксан, мыж оз по-шуны откымын, сіз шусана „демократіческоб“ странајас ыллыс. Советскоб Союз, мідарб, демонстрирујтіс став странајас воїн заключітбом договорааслы да международноб обязательствоаслы ассыс верност да агрессіялы паныда тыш кежлә ассыс даслун. (Бурноб аплодісментас).

Тајб фактыс кутб зев ыжыд международноб тобдчанлун ые сомын тајб моментты, но і фашізмкоб да фашістскоб агрессіякоб став воїб вылб международноб тышлы.

Сомын Советскоб Союз, социалізм страна, ыпоколебім да су-лаліс і суалб фашістскоб агрессіякоб тышкасан позиція вылын, народжаслыс мір, свобода да ыез-вілім фашістскоб ускідчомын дардан позиція вылын. (Бурноб аплодісментас).

Кырі Хасан дорын событіеjas, сіз і Сүфето-Чехословакія гөгр событіеjas кутбны бескыд отношеңіе мід імперіалістіческоб војна ыллыс вопрос дінб, кодіс пілтбом вылын „ужалды“ војна бз-тысјас—германіјаса, Іапоніјаса, Италијаса фашістас.

Вермас-б лоны сомнекіе сыны, мыж Приморьеи Іапонской ускідчомб волі вілдоми даље Востокын војна паскодбом вылб? Советскоб Союз-кб ескоб фелб вылын ез петкодлы аслас ортсыса політикалыс чорыдлун да аслас лініялыс ыпоколебімост ассыс граніцајас Красноб Армія дружіеи дарданын, сій ез вермы ескоб ые лоны поводбн выл војениб авантурајас бзітбом, выл војениб ускідчомын разомб, мід імперіалістіческоб војналис масштаб паскодбом. Міjan чорыд позиція тајб событіеjasын заставітіс мівпыштынын велмом авантурістасын кырі Токіонын, сіз і Берлінін—заставітіс на-жб сетни ходс борб. Венчытб, мыж таіб Советскоб Союз петкодліс зев ыжыд услуга мір фелбы. (Бурноб, дыр ынжалана аплодісментас).

Советскоб государство петкодліс, мыж сылбы граніцајас ыпредсту-пойб, мыж сій күжб дарданын аслас народлыс интересесас, мыж сій интересесас вісна тыш ем, отбілбіл сыкб, став народжаслын интересесас вісна, всеобщы мір интересесас вісна тыш.

Чехословакіяб дітчом событіеjas лбодісны војениб ліхорадкалыс обстановка став Европын. Тырмымбы шуны, мыж тајб событіеjas кодо сомын 4 жевропе скоб странаын — Германіјасын, Францијасын, Польшын да Чехословакіянын арміяласлын лыд, медса скромној артальмас ырті, зев жеңілік срокод codic кылк поб дарыс унжык, кык мілліон морт вылб дарыс унжык. Мјунхенын бытебік міролубівб сорнітчом вылб візбіләй, мјунхенскоб соглашениеса став участікіас дінб воїб

содтёны вооруженіејас, содтёны ассыныс арміяјас, бешенбда содтёны војенноб бжуджетас. Фашістскоб правітельствоаслбы „демократіческоб“ странајас правітельствоаслбы сорнітчом ез лічб мід імперіалістіческоб војна бзітблыс опасност, а, мідарб, кістіс бі пышкоб выл. Европаса агрессівноб странајас ые сомын паскодісны європаса государствоаслбы картајас перекройтблыс воїб вылб план-јас, но і ассыныс требованіејас колоніјајас вылыс јуклом выл. Тащом кодо з ковмы віччыны мід імперіалістіческоб војна ду-гөдом лібб кусбдом. Мідарб, вылочјас пансомлбы да сылыс масштабас воїб паскодомлбы опасност тыдалана.

Мыж-нб, мі төдам ассыным об-јазанностјасынб. Мі вочавізб војна бзітблысас боксан, агрессор-јас боксан Советекоб Союзлы

паныд лубб провокацияноб вы-ходкајас вылб—med көт сій Ры-тыв вылын лібб Асыв вылын—мі вочавізбам быд удар вылб кык побса да кујм побса ударын војна бзітблысас да провоцирујтблысас ку-за. (Бурноб, дыр ынжалана аплодісментас)

Сомын юн советскоб государство, юн аслас правілноб ортсыса політикаи да лубб ортсыса іс-пытаңіејас кежлә даслунб,—сомын тащом государство способноб нубдны последовательноб да лич-леңлітб мірбн олан політика, ассыс граніцајас да социалізмлыс интересесас ыпоколебім да дардомлыс політика.

Kodi kobsjub убедітчыны сыны, мыжещ тајб вынjasыс юнб да мого-гущественійб—med відлас (дыр лоңавтоб аплодісментас)

Mі долженб вічны став ві-водјас тащом положеніесыс.

III. Міjan могјас

Отітор венчытбом борба кадко-ластилы: государстволбы роль, кырі коммунизм вісна тышкасан друйділбн, кыптис міjan сінвотын. Мі юнжыка кутім гөгрвони тајб ролеб, социалістіческоб государство рольс капіталістіческоб кышаломын.

Марксізмлбы-ленінізмлбы основноб трудјасын, кодјас петкодчисы, кырі төдса, нөшта Октябрскоб революција-на, разработајтбома основноб прінципас социалістіческоб государствоюс буржуазій демократізмыс пролетарскоб демократізм сій көрениб торжалдом да індома социалістіческоб государство разви-тіелыс, а сесса коммунизмлбы высшой фазад вужібн отмірајтблыс основноб туїссоб. Тајб оні і ем государство ыллыс марксізм-ленінізм учение подувяслбын подув.

Но міjan ем социалістіческоб государство существујтблыс 21 вісса опыт, социалізм сій первоја шагјассан заводітчомбн, Советскоб Союз пышкын социалізмлбы тырвый победа-б. Міjan ем зев озыр опыт выл, социалістіческоб тіпа государство стройтблыс, уна во чој усласыс капіталістіческоб странајаслы паныд сій вооруженій тышлбын опыт, став народноб овімб сій социалістіческоб переделкалбы да став эксплататорскоб классјасоб бырдомлбын опыт, медбрый, враждебноб капіталістіческоб кышаломкб сіз шусана мірноб существование условияс сій отноше-ніејас разви-тіелбын опыт.

Талун, кор міjan странаын социалізм кызыннас стройтому-кін, босто тօрja тобдчанлун вопрос міjan государстволбы капіталістіческоб странајаскоб взаимоотношени-ејас ыллыс, капіталістіческоб кышаломкб міjan взаимоотношени-ејас ыллыс. Колб вічны колана вы-водјас оті, торјон бостом странаын, социалізм стройтан теоріяыс да міjan політическоб опытыс петвочакыв.

I став главноб выводсб міjanон важбон-кін вічома, нөшта В. I. Лєнінб ыпосредственій вісілдомлбын на. Выводсб волі вічома ставсыс медвөз Красноб Армія лбодомбн да ставнас, мыж нубдома Красноб Арміябын советскоб государство дарданын вылб став колбом кадколастнас.

Но Стalin юрт волі прав, кор колом во ЦК-лон февралско-мартоискоб пленум вылын став судтанас сұйтодіс вопрос капіталістіческоб кышалом ыллыс, кін олб да разви-тіб міjan, социалістіческоб государство да сылыс ССРС Союз дінб враждебноб

отношение донјавтбом опасностылыс.

Стalin юрт вісталіс сект:

„Капіталістіческоб кышалом—абу күш фраза, тајб зев реал-ноб да ыпрытатноб тор. Капіталістіческоб кышалом—сій лоб, мыж ем отік страна, Советскоб Союз, коді лбодомбіс ас опда социалістіческоб порадокјас, да ем, сыыс кынч, уна странајас—буржуазій странајас, кодјас нубдомын воїб капіталістіческоб оласног да кодјас кышаломын Советскоб Союзбс, случај віч-чысомын сы вылб, жугдомын сі-жс лібб көт-кін ордомы сылыс вынжорсб да слабмдны сійб.

Тајб основноб факт ывыец вінодісны міjan юртјас. А од буреши сій і урчіт капіталістіческоб кышалом да Советскоб Союз костиң взаимоотношени-ејасынб подувсб“.

Стalin юрт тобдвылб ускідомбіс сій ыллыс, мыж весіг отноше-ніејас кык однотілноб буржуазій государство костиң лбодома мід-мідескоб чорыда тышкасан подув вылын, мід-мід тылас ас-сыныс шпіонјасоб, вредітелјасоб, діверсантјасоб, мортвіысјасоб мід-дом вылын. Та борын Stalin юрт вісталіс:

„Juavob, мыжла буржуазій государствоас долженб отноше-ніејас кык однотілноб буржуазій государство костиң лбодомын мід-мідескоб чорыда тышкасан подув вылын, мід-мід тылас ас-сыныс шпіонјасоб, вредітелјасоб, діверсантјасоб да мортвіысјасоб лбодом вылын. Кытыс ті тајб бостінны? Оз-ло верніжык, марксізм вір-домласс боксан, чајтын, мыж Советскоб Союз таңлас буржуазій государствоас дарданын вылб? Мыжла најб долженб мід-домын Советскоб Союз таңлас башжык шпіонјасоб, вредітелјасоб, діверсантјасоб да мортвіысјасоб, налы под-ственій буржуазій государствоас таңлас ысталом дарыс? Кытыс ті тајб бостінны? Оз-ло верніжык, марксізм вір-домласс боксан, чајтын, мыж Советскоб Союз таңлас буржуазій государствоас долженб мід-домын Советскоб Союз таңлас башжык шпіонјасоб, вредітелјасоб, діверсантјасоб да мортвіысјасоб лбодом буржуазій государствоас таңлас ысталом дарыс?

Абу-омб гөгрвони, мыж кыт-чыс пуществоујтб капіталістіческоб кышалом, кутасын пуществоујтын міjanын вредітелјас, шпіонјас, діверсантјас да мортвіысјас, кодјас ыставсбын міjan таңлас ыностранноб государствоасса агентјасон?“

Колб прізнајты, мыж Stalin юртлон тајб тобдвылб ускідомыс волі вывгі правілноб да вывті ко-

(Помсө візб 4-д лістбокыс).

В. М. Молотов јорт докладлон пом

дана. Міян мөгјас јылыс вопрос-
сө тәзі сувтәдәмән Сталін јорт
епдәдіс троцкістяслыс да буха-
рінешіаслыс, кырі іностраннөй раз-
ведкајасса агентяслыс рол, кырі
сійә разведкајас заданіејас серті
дејствуетыс вредітельяслыс, шпіон
яслыс да мортвіыяслыс рол. Сы
бірса событијејас ишта ыжыд-
жык вынән подтвердиісны тајә
індідіасыслыс правілності.

Оні тәдес, мыј міян беспечност
куза іностраннөй разведкајас да
быдікас фашістскөй агентјас уна
во чөж әблісны ассыныс прес-
тупленіејас міян рәфіналы па-
ныд, уна слу чајасын і јөзбес міян
партийн біләтөн ісползујтәмән.
Міян јортјаслон враждебиік ка-
піталістіческөй кышалом отноше-
ніејен беспечност вәлі уна тор-
жын міян классобөй врагјаслы пбл-
за вылә, но Сөветскөй Сојузса
ужалыс јөзлөн корений інтерес-
јаслы вред вылә. Сбмын буржуа-
зіялалыс Сөветскөй Сојузкөй тыш-
касан тајә способјасоб кырі
колд гүгірвообмөн, мі вермім пас-
кідны контроверјас міян страна-
лыс інтересјас дөржм куза. Сб-
мын секі міянлы лоі збыл вылә
гүгірвоана міян советскөй раз-
ведкајобн слаблун да тајә зев важ-
нөй мөгсө большевістскөя реші-
тәмлыш нүжідны поэтам колан-
лун. Мі тајә мөгсө әні піртам
оломб і, ог сомневајтчы піртам
оломб ог омбла. (Бурнөй аплодісментјас).

Медым победоносђа тышка-
ны коммунизм тырвыјб победа
вбсна капиталистіческөй кышалом
условіејасын, мі долженес большевістскөя кыпідны організованност
да вынїбр әнәд әк социалісті-
ческөй государствонос. Мөдьес,
кор социалізм победітас став пе-
редовб капиталистіческөй страна-
јасын, государство сійә арміјады
да мукід специалнөй аппаратын
бырд, лоас көвтәмөн. Но капиталистіческөй кышалом условіејасын
делбыс мунё оз социалістіческөй
государство бырдм јылыс, а клас-
сөвб враглыс, да торжон СССР
пределјас сајын ишта жүгіртәм
классобөй враг боксан ударјас по-
бедоносђа венавны сійә способ-
ност јылыс. Оніја условіејасын
вопросын сулало оз советскөй го-
сударство бырдм јылыс, а си јы-
лыс, медым әнмідны вынїбрс міян
государствонос, медым іме-
ітвы крепид да вынїбра, большевістскөя котыртәм, социалісті-
ческөй государство. (Бурнөй аплодісментјас).

Сійә-жө речын ЦК-лөн февраль-
ско мартоўской пленум вылән Сталін јорт вісталіс:

Колд кутны тәбдилын, мыј
СССР-ын жүгірдом классаслон
коласјасыс абу откаїс. Најо
імейтәнды веќкыд поддерхжа
СССР сајса міян врагјассан. Өшыбкаён вәлі ескід мөвпавны,
мыј классобөй тышлыс сферасоб
ограничітәм СССР пределјасон. Классово тышлөн-кө әні помыс
кутә ассыс дејствіјес СССР
помыс үнжідес міяндес кышалыс
буржуазној государствоас пре-
делјас.

Збыльс, міян странын классобөй
враглыс пыщкесса вынїассоб
чегда да жүгірдома, но оз по-
вундны, мыј ишта міян странын-на
муныс классово тышлөн мөд помыс үнжідес міяндес кышалыс
буржуазној государствоас пре-
делјас. Та вбсна быд сікас
вредітельяскөй міян тыш абу-на
жүгірдома міяндес, си вбсна мыј

сійә Сөветскөй Сојуз пределјас
сајын, сійә-мукід государствоасса
буржуазіакөд тыш, си вбсна мыј
тајә мөгјас победоносђа оломб
піртана сбмын кекымын странаса
пролетаріатлыс вынїассоб әтүтә-
мых.

Іностраннөй разведкајаслон агент-
јас колбын капиталистіческөй
государствоаслы торжон ын си
вылә, медым дастыны әткымын
позицијајас Сөветскөй Сојуз вылә
вооруженіоја ускідчав кад кежлә.
Та вбсна сійә вражескөй вынїасоб
бертлөм да жүгірдом мөгјас
бырас сбмын секі, кор сілбс лоас
нүбдома помбрыс. Не гүгірвоны
тајәс, сіркө не гүгірвоны первој
социалістіческөй государствоас
основиоја мөгјас піис әтіс, не
гүгірвоны роль міянлы враждеб-
нөй капиталистіческөй кышаломыс.

Мі долженес помнітны Сталін
јортјасын кывјас комсомолец Іва-
новлы сійә тәдес вочакывјын.
Сталін јорт вісталіс:

„Колд әнмідны да укрепітны
інтернаціоналн боржарскөй пролетарскөй
ітібдіјас СССР-са рабочоб клас-
лыс буржуазнөй странајасса раб-
очоб класскөд; колд котыртны
буржуазнөй странајасса рабочоб
класслыс політіческөй отсөг
міян странаса рабочоб класслыс
міян страна вылә војеніоја ус-
кідчом слу чај кежлә, сіркө кырі
котыртны быдікас отсөг міян
странаса рабочоб класслыс бур-
жуазнөй странајасса рабочоб
класслы; колд став мерајасон
әнмідны да укрепітны міянлыс
Краснөй Арміја, Красноб Флот,
Краснөй Авіаціја, Осоавіахім. Колд
міянлыс став народес кутны
војеніоја ускідчом опасност воз-
ын мобілізационіоја даглун состо-
янијеын, медым үнкүшом „слу-
чајност“ да міян ортсыса враг-
јаслон үнкүшом фокусјас ез вер-
мыны суны міяндес үнвіччыс-
тог...“

Колд помнітны си јылыс, мыј
кытчој ем капиталистіческөй кышалом,
мірын медвоңа сбвеіскөй го-
сударствоын паныд капитализмлөн
тыш кутас не слабмыны, не кус-
ны, а мөдарә-содны, юсмыны,
кутас мыжсыны пыр јонжыка ѡю,
пыр јонжыка країнеј средствоас
вылә. Та вбсна ишта чорыджақа
долженес ужавны міян государство-
лыс обороныоја вынїбр әнмід-
нөй вылән, классобөй врагкөд, враж-
дебиік капиталистіческөй кышалом-
көд тышкасаны міянлыс кужом да,
сір шуны, тышлыс іскусство раз-
вівајтом вылән, міян государствоен
вәй аппаратын став да быдікас
тырмұтомуторјас веном вылән, код
јас мешајтән тајә мөгсө оломб
піртәмлә.

Гүгірвоны да піртны оломб
Сталін јортјасын інібдіјас капиталистіческөй кышалом дінб міян
отношеніе куза-сіркө әнмідны
міянлыс боевој позицијајас быді-
кас паскіма міян классобөй враг-
јаслы паныд, сіркө нүбдны делес
социалізм тырвый победа.

Таын і ем корений мөгјас міян
Велікөй Социалістіческөй револу-
цијалон.

Коммунизм победа вбсна тыш-
лыс став оптес јүгірдом міянлы
марксизмлөн-ленинізмлөн ученије.
Міян большевістскөй партија мун-
ліс і мунб тајә тыш авангардын.

Неважон петыс кніга „Ставсо-
јузса коммунистіческөй (большевік-
јас) партијалон історіја“ медво-
ңа сійә марксизмлөн ленинізм
лыс подувјас научно а ізложітәм
большевістскөй партијалон став
славнөй історіја пример вылән.
ВКП(б) історіја тајә курсблы
піртәм лоі позициа сбмын тајә кні-

га выләс аснас Сталін јортон іск-
лучітельнә ужалом вбсна. (Аплодісментјас).

„ВКП(б) історіјалон“ піртәм ку-
тас імейтны ыжыд револуционно-
просветітельнөй тәбділанун. Кніга
вочавіө партіјалон да ужалыс јөз
став массалон пыдіа кісімді іде-
ній запросяслы. Сійә освещаштә
марксизмлөн-ленинізмлөн подувјас,
кодјас вылән развіваітчіс міян
партија, і отшош сыкөд освещаш-
тә сійә тышлыс опыт, коді ворсіс
сещом ыжыд роль ассо марксист-
ско ленинскөй ученијес развівајтә-
мых.

Тајә кнігаыслон револуционно-
просветітельнөй тәбділануысын, мыј
сійә сітә позиција түрінен ыжыд
кырі котыртчіс міян партија, победоносђа социалістіческөй рево-
луцијалон партија, күшом іде-
ній знаміа улын сійә быдіс да күшом
іде-ній врагјаслон сылы лоіс тыш-
касны, кырі большевістскөй партија
дагтіс победа да збыльс победітіс
Октябрскөй револуцијаин і кырі,
тајә победа подув выләс, сійә
лос-дісілістіческөй общество-
во, коді востіс вылә ера человечество
развіїеын.

„ВКП(б)-лон історіја“ оз престі
ізлагаіт фактјас, а обяснаітә најој
научнөја да отшош сыкөд мобілі-
зүтә ставмұвысса рабочобјасоб
да ужалыс јөзес коммунизмлөн тыр
победа вбсна тыш вылә.

„ВКП(б) лон історіја“ ворсас выв-
ті ыжыд организујушші рол социалістіческөй общество стрі-
тітәм куза став міян тышын. Быд
рабочобі, колхозник, інтеллігент
ағас тајә кнігаас вочакывјас уна
вопросјас вылә, кодјас матын,
непосредственій относітчын сійә
уж дінб, социалістіческөй стро-
ителствоын сійә участіе дінб.

Тајә кніга ворсас торја организујушші рол советскөй інтеллі-
гентіа кадрјас отношеніеын, код
преданностыс да міян социалістіческөй строителствоын сознател-
нөй участіеыс завісітән сещом
уна успехјас міян фелдлон.

Мі долженес помнітны си јылыс, мыј
сірчыткілік інтеллігентіа — сійә 9, а то і 10 мілліон міян
культурнөйа подготоітчом работ-
ник государственноі предпріјаті-
јасса да учрежденіеасса, колхоз-
јасса да уна колхознөй организа-
цијаасса бескөдлісассан, учитель-
јассан, наукаса да іскусство ра-
ботникјассан, врачјассан да меді-
цинаса мукід работникјассан, інже-
нерјассан, агрономјассан, технік-
јассан, торговоб работникјассан,
бухгалтерјассан, счтнож работникјассан
да советскөй інтеллігентіа-
лөн ишта уна мукід важнөй ка-
тегоріјаассан завоітчомын, вуз-
веціаслон зев ыжыд арміја јылыс
нин горыттог.

Міянны ез шоча вбвлы преступ-
но-легкомысленій отношеніе
советскөй інтеллігентіа да совет-
скөй томжоје воспітітан фел-
дінб. Кад гүгірвоны, мыј быд сер-
жонеј успех советскөй інтеллі-
гентіаыс да советскөй томжоје
тајә кадрјасоб болшевістскөя
воспітітомуын јона кыпідом міян-
лыс уж, обеспечітів важнөй успех-
јас асланыс рабочобјас да колхоз-
никјас ужлыс, мыј асланыс інтеллі-
гентіаытә, кодіс вдохновітәм
марксизм ленинізм іде-яласон,
кодјас преданностыс Ленін-Сталін
фелдлы, оз поэт стрітчы коммуни-
зм. (Бурнөй аплодісментјас).

Быдінлы міян побывыс „ВКП(б)-
лон історіја“ лоас вежны поэтам
броніеен коммунизм победа вбсна
тышын. „ВКП(б) історіјалон“ мі-
лоім сознателъбісжык, организа-

ваннібісжык да, буреш сійән, лоім
уна пів јонбісжык.

Тајә кнігаас сітәма історіја став
міян партијалыс, победоносђа Ок-
тябрскөй револуцијаыс опыту вклу-
чиітәм. Сійә не сбмын сітә мі-
ян партијалыс да револуцијаыс
исторіја. Тајә кнігаалон піртәм ві-
сталоб, мыј әнісан ишта выләжык
кыпідома Ленін-Сталін партија-
лыс знамја, кырі социалізм тырвый
победаыс знамја. (Бурнөй аплодіс-
ментјас).

Жортјас, Октябрскөй револуцијалон
21-од ғодовшина ем 20-од ғолон
славнөй продолженіе, кодіс мі
празднујтлім колом во.

Туј, код куза мі мунім да
мунам, ем советскөй народ слав-
нөй победаын туј, социалізм
победаыс жыл.

Міян промышленност да міян
став народвөй овмөс быдім ыжыд
некін.

Міян колхознөй овмөс ыжыд
подіом вылән да быдім сірі, ы-
жыд ні әті государствын оз быдім
візму овмөс.

Міян Красноб Арміја әнміс
да сулалоб түр боевој даслунын
міян рәфіналыс інтересјассоб, со-
циалізмлөн інтересјассоб відан аслас
пост вылән.

Сөветскөй Сојузса став народ-
јас отштобмны велікөй вынә
тәддін, мыј налы абу страшн-
некүшом враг.

Мі тәдам, мыј міян страна,
государство да партија дасоб быді-
кіас віччыстомторјас кежлә да
дасоб вочавізны луббәй удар вылә-
кык побва да кујім побва громовоб
ударын. (Дыр үнжалан бурнөй аплодісментјас).

Мед олас міян рәднөй, аслас
прошлөй да аслас будушші победа-
јасон славнөй Красноб Арміја (Бурнөй аплодісментјас).

Мед олас міян рәднөй велікөй
партија—социалізмлөн став
победајас котыртас! (Дыр лоіав-
тәм аплодісментјас).